

Archeologienota

Ninove, Onderwijslaan

Deel 2: Programma van Maatregelen

Inhoud

1	Administratieve gegevens	1
2	Gemotiveerd advies.....	2
2.1	Datering en interpretatie onderzoeksterrein	2
2.2	Waardering archeologische vindplaatsen	2
2.3	Impactbepaling	3
2.4	Bepalingen van de maatregelen	4
2.4.1	Kennispotentieel verder (voor)onderzoek	4
2.4.2	Volledigheid van het (voor)onderzoek	5

1 Administratieve gegevens

Algemeen

Naam site	Ninove, Onderwijslaan
Ligging	Onderwijslaan 3-9, gemeente Ninove, provincie Oost-Vlaanderen
Kadaster	Gemeente Ninove, Afdeling 2, Sectie B, Percelen 1055G, 1055F, 1055E, 1055D, 1054E, 1050E, 1048D
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2021-0832
Reeds uitgevoerd vooronderzoek	Bureauonderzoek (2021H53)
Bewaarplaats archief	BAAC Vlaanderen

Actoren

Auteur	Delphine Saelens
Betrokken actoren	Emmy Van Laere
Betrokken derden	Lina Cornelis

Plangebied

Oppervlakte plangebied	1.467 m ²
Kartering gewestplan	0100 - woongebied

2 Gemotiveerd advies

2.1 Datering en interpretatie onderzoeksterrein

Op basis van het bureauonderzoek kan een ruimere inschatting gemaakt worden van een datering van het plangebied. De zones langsheen de Burchtstraat en het centrum van Ninove kende zeker vanaf de middeleeuwen een occupatiefase. Oudere indicaties voor menselijke aanwezigheid in de omgeving van het plangebied gaat terug tot de prehistorie.

Op basis van het beschikbare historische kaartmateriaal kan de aanleg van de Onderwijsstraat en het huidige appartementengebouw ter hoogte van het plangebied gesitueerd worden rond het midden van de 20^e eeuw. Het plangebied ligt ter hoogte van de achterliggende erven van de historische bebouwing langsheen de Burchtstraat. De oude kadastrale kaarten uit de 19^e eeuw geven enkele structuren weer binnen het plangebied die vermoedelijk achterbouwen zijn behorende tot de stadswoningen langs de Burchtstraat. Deze structuren zijn niet meer aanwezig en maakten plaats voor de huidige bebouwing. Het plangebied grensde aan westelijke zijde gedurende eeuwen aan een afwateringsgracht. Er hebben reeds verschillende bouw- en sloopwerken plaatsgevonden ter hoogte van het plangebied, die het bodemarchief reeds (deels) verstoord zullen hebben.

2.2 Waardering archeologische vindplaatsen

Het bureauonderzoek bracht volgende relevante elementen aan het licht:

- **Cartografische bronnen:** Op het kaartmateriaal uit de 18^e eeuw en begin de 19^e eeuw wordt het plangebied afgebeeld ter hoogte van de achtererven en tuinzones van de bebouwing aan de Burchtstraat, aan de rand van de historische stad. Op oude kadasterkaarten uit de 19^e eeuw worden enkele kleine structuren afgebeeld binnen het plangebied, vermoedelijk bijgebouwen bij de bebouwing langs de Burchtstraat. In de loop van de 20^e eeuw verdwenen enkele van deze kleinere structuren en worden andere structuren, voornamelijk in het zuiden van het plangebied afgebeeld. De Onderwijslaan zelf en de huidige bebouwing langs deze straat werden aangelegd in de tweede helft van de 20^e eeuw. Hiervoor dienden alle voorgaande structuren gesloopt te worden. De rest van het plangebied is op dit moment groenzone.
- **CAI en ander archeologisch onderzoek:** In de historische stadskern van Ninove zijn bij meerdere gravende onderzoeken occupatiefasen vanaf de volle middeleeuwen aangetroffen. Het onderzoek ter hoogte van een terrein met een vergelijkbare ligging (Kaardeloodstraat) aan een oude Denderarm, aan de rand van de historische stad in een tuinzone achter de historische bebouwde zones, wees echter aan dat ophogingspakketten van gemiddeld 1,5 m dikte aanwezig zijn. De oudste sporen die aangetroffen werden dateren uit de 14^e eeuw en betreffen perceelsgreppels en een oude akkerlaag. Enkel sporen van landbewerking en mogelijk zandwinning werden aangetroffen bij dit onderzoek.
- **Gekende verstoring:** De voormalige structuren (weergegeven op Poppkaart en de Atlas der Buurtwegen) zijn niet meer aanwezig en hebben plaatsgemaakt voor de huidige bebouwing en groenzone binnen het plangebied. De voormalige en huidige structuren hebben een zekere impact gehad op het bodemarchief. Hoewel de exacte verstoringdiepte hiervan niet gekend is, kan uitgegaan worden dat deze minstens even groot is als de impactzone van de geplande werken inclusief buffer.
- **Geplande verstoring:** De geplande werken omvatten de sloop van de huidige structuren en aanleg van een nieuwbouw. Hierbij wordt geen ondergronds niveau aangelegd. De verstoringdiepte ter hoogte van de nieuwbouw bedraagt maximum 30 cm onder het maaiveld, met enkele lokale verdiepingen (drie liftkokers en paalfunderingen). In de

achterliggen tuinzone bedraagt de maximale verstoringsdiepte 30 cm, met ook hier enkele lokale verdiepingen ter hoogte van de regenwaterputten).

Er kan algemeen gezien een gemiddelde archeologische verwachting opgesteld worden voor het plangebied. Gezien de ligging in de voormalige achtererven/tuinzones van de historische bebouwing langsheen de Burchtstraat kunnen hier enkel sporen gerelateerd aan achtererf fenomenen verwacht worden. Deze sporen betreffen meestal diepere sporen, waaronder afvalstructuren. Pas vanaf de kadasterkaarten uit de tweede helft van de 19^e eeuw worden enkele gebouwen binnen het plangebied afgebeeld, gerelateerd aan de bewoning langs de Burchtstraat. Deze structuren verdwenen in de 20^e eeuw. De verwachting geldt voornamelijk voor sporen vanaf de late middeleeuwen, zoals ook bij het onderzoek aan de Kaardeloodstraat het geval was.

Voorgaande en huidige bebouwing heeft naar waarschijnlijkheid het bodemarchief bijkomend verstoord. De verschillende topografische kaarten uit de 20^e eeuw schetsen meerdere bouwfases binnen het plangebied, voornamelijk in het zuidelijke deel. De aanleg van de Onderwijslaan en de huidige gebouwen heeft ook een zekere verstoring met zich mee gebracht. Dit verlaagt de algemene archeologische verwachting.

2.3 Impactbepaling

In onderstaande tabel worden de geplande ingrepen en hun verstoringsdieptes opgesomd. De grootste verstoring wordt veroorzaakt door de vloerplaten van de nieuwbouw, maximaal 50 cm inclusief buffer. Enkel lokaal worden diepere verstoringen voorzien, ter hoogte van de liftkokers. Onder de nieuwbouw wordt gewerkt met funderingspalen. De diepte, omvang en het grid van deze palen kan nog niet vastgelegd worden.

Achter de nieuwbouw worden enkele zones verhard, deels in waterdoorlatende verharding. De overige zones worden als groenzone ingepland. De verstoringsdiepte in de zone achter de nieuwbouw is bijgevolg heel gering. Enkel ter hoogte van de voorziene regenwaterputten wordt een lokale diepere verstoring gepland.

Tabel 1: Geplande werken met verstoringsdieptes

INGREEP	OPPERVLAKTE	DIEPTE*
REGENWATERPUTTEN	3 x 7 m ²	200 cm
VLOERPLAAT WEST	670 m ²	30 cm
VLOERPLAAT OOST	216 m ²	20 cm
LIFTKOKERS	3 x 4 m ²	140 cm
VERHARDING	175 m ²	30 cm

* Bij bovenvermelde verstoringsdieptes dient nog rekening gehouden te worden met een buffer van ca. 20 cm. Er moet rekening gehouden worden met het feit dat tijdens het uitvoeren van de geplande diepte van de ingreep steeds wat dieper verstoord wordt door de werken (compactie e.d.).

2.4 Bepalingen van de maatregelen

2.4.1 Kennispotentieel verder (voor)onderzoek

Op basis van het bureauonderzoek voor het plangebied Ninove Onderwijslaan werden niet voldoende gegevens verzameld om de aan- of afwezigheid van een archeologische site afdoende te staven. Desondanks kan een gemotiveerde uitspraak gedaan worden over het al dan niet moeten nemen van verdere maatregelen.

Het potentieel op kennisvermeerdering bij verder onderzoek is zeer gering. Op de oudst beschikbare historische kaarten wordt het plangebied onbebouwd afgebeeld en is gelegen in de achterliggende tuinzones van de bebouwing langs de Burchtstraat. Het plangebied grensde in het westen aan een oude afwateringsgracht. De ligging is zeer sterk vergelijkbaar met het terrein aan de Kaardeloodstraat, 100 m ten noorden van het plangebied. Ook hier lag het terrein aan de rand van de stad, bij een waterloop, in een tuinzone. Het bodemprofiel ter hoogte van dit onderzoeksterrein wees op verschillende ophogingslagen met een gemiddelde dikte van 1,5 meter. De aangetroffen sporen bestonden uit enkele perceelsgreppels en mogelijke zandwinningskuilen. De oudste sporen dateren uit de 14^e eeuw.

Op jonger kaartmateriaal (eind 19^e eeuw) worden enkele bijgebouwen ter hoogte van het plangebied weergegeven, die hoogstwaarschijnlijk toe te schrijven zijn aan de hoofdbebouwing in de Burchtstraat. In de loop van de 20^e eeuw zijn er verschillende bouwfasen te identificeren op de oude topografische kaarten waarbij voornamelijk het zuidelijke deel van het plangebied bebouwd was. De aanleg van de huidige bebouwing (2^e helft 20^e eeuw) heeft bijkomend het bodemarchief verstoord. Hoewel de exacte verstoring van alle bouwfasen niet gekend is, kan wel minstens uitgegaan worden van een verstoringsdiepte gelijk aan de impactzone van de geplande werken inclusief buffer.

Gezien de middeleeuwse en laatmiddeleeuwse bewoning zich situeerde ten oosten van het plangebied, langs de Burchtstraat, is er voornamelijk een verwachting op te stellen voor sporen van achtererf fenomenen. Echter, gezien de algemene beperkte verstoringsdiepte van de geplande werken (vloerplaten tot max. 50 cm -mv, inclusief buffer) is de kans om deze sporen aan te snijden klein. Er kunnen naar waarschijnlijkheid eveneens meerdere ophogingspakketten verwacht worden ter hoogte van het plangebied, zoals ook in de Kaardeloodstraat het geval was.

Ook moet rekening gehouden worden met de reeds aanwezige verstoring door de verschillende bouwfasen, die naar verwachting minstens even diep reikt dan de impactzone. Deze verstoring situeert zich voornamelijk in het zuidelijke deel van het plangebied, dat meer bebouwing en verschillende bouwfasen in de 20^e eeuw kende. In de huidige tuinzone, in het noorden van het plangebied, kan minder verstoring door bebouwing verwacht worden. Hier is de verwachting bijgevolg het grootst. In deze zone werden echter ook gebouwen afgebeeld op het recent kaartmateriaal (19de eeuw en recenter) die het bodemarchief reeds aangetast kunnen hebben. Daarboven zijn de geplande verstoringsdieptes in deze zone zijn uiterst beperkt (30 cm).

Er kunnen ter hoogte van het plangebied, net zoals het bij het terrein aan de Kaardeloodstraat, meerdere ophogingspakketten verwacht worden. De geplande verstoringsdiepte reikt enkel op zeer beperkte locaties dieper (regenwaterputten, funderingspalen en liftkokers), maar is daar zodanig beperkt in oppervlakte dat ook dit niet tot nuttige kenniswinst kan leiden.

2.4.2 Volledigheid van het (voor)onderzoek

Op basis van het uitgevoerde archeologisch vooronderzoek is er onvoldoende informatie over de aan of afwezigheid van een archeologische site. Het kennispotentieel kon wel voldoende bepaald worden. Op basis van de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek¹ is verder vooronderzoek niet aangewezen.

Daarnaast is verder onderzoek met ingreep in de bodem binnen het plangebied niet aangewezen en zelfs af te raden omwille van de vastgestelde vervuiling van percelen 1048D, 1050E, 1052F en 1055G en de vervuilde grondwaterpluim afkomstig van de Burchtstraat, die eveneens tot in het plangebied doorloopt.

¹ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020 fig.3